

**Соціолінгвістичні особливості функціонування молодіжного сленгу
у курсантському середовищі**

Останнім часом наукові розвідки в галузі українського мовознавства дедалі частіше містять питання розвитку соціальних діалектів мови, стилістики та культури мовлення. Це зумовлено стрімкими змінами у житті людини та їхніми відображеннями у функціонуванні мови. Сучасні лінгвісти не лише фіксують нові мовні явища, а й надають оцінку цим тенденціям.

Молодь є соціально найбільш перспективною верствою населення, мовна компетенція та мовленнєва поведінка якої визначає напрямок розвитку й інших підсистем мови, як розмовної, так і літературної. Молодіжний сленг як повсякденна мова спілкування молоді є своєрідним показником їхнього рівня розвитку, інтересів, потреб і смаків. Найбільшого впливу та змін зазнає саме мовлення курсантської молоді, яке активно відображає модифікації у суспільному житті країни, мотивовані соціально-економічними та політичними реформами в державі. Беззаперечним є той факт, що мовлення молоді сьогодні насичене іншомовними запозиченнями, словотвірними покручами, зниженою лексикою, жаргонізмами та лайкою, що пояснюється їхньою мовною некомпетентністю, невмінням застосовувати лексичні одиниці тієї мови, яка доречна в тій чи іншій ситуації спілкування. Центральною темою у сучасному мовознавстві є проблема мовної еволюції, тому соціолінгвістичні дослідження особливостей функціонування молодіжного сленгу в курсантському середовищі є перспективними та зумовлюють актуальність нашої роботи.

Проблеми розвитку сучасної української мови сьогодні вивчають у різних аспектах: так, одні дослідники описують її кризовий стан, підкреслюючи загальне зниження культури, духовності, інші наголошують на новому етапі розвитку мови, називаючи сучасний стан мови стабільним. Мовознавці вивчають писемну складову української мови та аналізують форми усного спілкування, що характеризуються жвавістю, відхиленням від унормованих стандартів і ненормативністю. Особливу увагу дослідників привертають різні види професійних і соціальних діалектів, а також сформований на їхній основі молодіжний сленг, тому що такі різновиди розмовної мови характеризуються звуженою соціальною сферою вживання. Молодіжний сленг ставав предметом досліджень багатьох науковців, серед яких можна виділити Л. Ставицьку, Л. Масенку, Н. Сологуб, Р. Трифонова, Г. Мацюк, К. Городенську, С. Єрмоленко, С. Мартос та інших.

Термін «сленг» за своїм походженням має складну етимологічну структуру, що не дає змогу дійти згоди у єдиному визначенні цього поняття. Цей термін є багатозначним, що позначає розмовний варіант професіонального мовлення та жаргонні слова або вислови, які набувають емоційно-експресивного забарвлення, властиві мовленню людей певних соціальних прошарків або професій. Окремою частиною національної мови, яка відображає рівень розвитку, культури, освіченості суспільства, є молодіжний сленг. Безперечно, ми не можемо запевняти, що сленгом послуговуються лише ті, хто є прибічником різних маскультур чи молодіжних угруповань, оскільки сленгізми у своєму мовленні застосовують і ті люди, що перебувають поза різними угрупованнями. Проте можемо стверджувати, що рівень освіченості людей, які у своєму мовленні застосовують

сленгові слова, занизький, бо вони порушують норми літературної мови, хоча є й такі, хто порушує ці норми свідомо, надаючи своїй вимові певного стилістичного забарвлення. Одна людина одночасно може володіти нормативною вимовою та сленгізмами, застосовуючи їх залежно від ситуації. Таким чином, ми можемо виокремити такі особливості сленгу, як загальна відомість, широка вживаність, емоційне-експресивне навантаження та мовна гра.

Молодіжний сленг курсантів залежить від соціальної та культурної складової вищого навчального складу, що сприяє формуванню субкультури майбутнього правоохоронця. Соціокультурне курсантське середовище є тим простором, у якому через комунікацію та співробітництво проходить процес соціалізації та еволюції культурного досвіду. Як відомо, група курсантів є специфічним різновидом колективу, оскільки одразу після вступу до університету вони стикаються із чітко регламентованим способом життя, а також традиціями, звичаями, специфічним різновидом мови цієї установи. Отже, молодіжним сленгом курсантів називаємо усне мовлення групи молодих людей, що проживають у казармі та / або проходять службу на території вищого навчального закладу.

Серед причин виникнення сленгу можна виділити бажання закодувати мовлення від «сторонніх», зекономити час і місце скороченням слів та аббревіацією. Сленгові слова можуть містити додаткову інформацію, якої немає в стандартних найменуваннях. Сленгізми відрізняються обов'язковою наявністю синонімічних відповідників у літературній мові, оскільки характеризуються наявністю емоційного компонента, подекуди іронічного чи зневажливого. Таким чином, сленг виконує різні функції, серед яких ми виділяємо номінативну, комунікативну, когнітивну, експресивну, ідентифікаційну та функцію економії часу.

Як зазначалося раніше, однією із причин утворення нових сленгових лексем і переосмислення старих є те, що курсанти прагнуть яскраво та емоційно висловити свою точку зору щодо певної події або надати оцінку певній ситуації. Серед основних способів творення сленгізмів назвемо транслітерацію – механічне передання тексту й окремих слів однієї писемності літерами іншої, наприклад: *систер* (sister) – сестра; *бойфренд* (boyfriend) – друг; *менеджер* (manager) – менеджер; *лехус* (Lexus) – марка авто класу преміум.

Сленгові лексеми утворюються також за допомогою гібридизації – приєднання до запозиченого кореня українського суфікса, префікса, флексії, наприклад: *гуглити* – дієслово від іменника гугл (англ. google) – шукати в інтернеті за допомогою гугла; *гуглер* – людина, що постійно послуговується гуглем; *обгуглений* – той, кого шукали в гуглі.

Продуктивним способом творення сленгізмів є афіксація, наприклад: *синька* – алкогольні напої; процес уживання алкогольних напоїв; *читалка* – девайс, створений для читання електронних книг; *ботан*, *ботаниша* – людина, яка дуже багато навчається нехтуючи розвагами та вільним часом; *рагуль* – не дуже розумна людина.

Сленгові слова, утворені за допомогою метафоризації, є результатом переосмислення слів літературної мови. Наприклад: *бомба* – дівчина або відмінний результат у роботі, *торба*, *труба* – кінець, *персонаж*, *чувак*, *штрих* – неформальна назва особи чоловічої статі, *мажор* – син багатих людей, *угорати* – сильно сміятися.

Досить популярним у курсантів є спосіб творення сленгових слів за допомогою усічення та аббревіації. Такий спосіб застосовують для скорочення складних слів та словосполучень, а також для економії часу, мовленнєвих зусиль і конспірації, наприклад: *дек* – декан, *тралік* – тролейбус, *літра* – література, *норм* – нормально, *ЗДР* – з Днем народження, *ОК* – добре, *ОМГ* – Oh, my God.

Таким чином, курсантський сленг як вторинна форма існування мови містить системні ознаки і створює відокремлену соціальну мовну підсистему. Молодіжний сленг у курсантському середовищі досить поширений, дозволяє встановити неформальний контакт між співрозмовниками, надає можливість для вираження інтересів, ідеалів, потреб. Цей сленг відрізняється високим ступенем експресивності, є невід'ємною складовою лексичного запасу значної частини курсантів, що послуговуються сленговими лексемами постійно, незалежно від емоційного стану. Курсант коригує своє мовлення залежно від мовної ситуації: для спілкування із викладачами, офіцерами, батьками застосовує літературну мову, а для спілкування з друзями та одногрупниками – сленгові слова. У наших подальших розвідках ми передбачаємо дослідження соціолінгвістичних особливостей інших мовних явищ, властивих курсантському середовищу.

Список бібліографічних посилань

1. Мартос С., Нечмілова О. Соціальні характеристики людини в молодіжному сленгу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Лінгвістика, 2014. С. 184 – 187.
2. Мосенкіс Ю., Грабовий П., Фурса О. Феномен українського молодіжного сленгу (сутність, розвиток, контакти). Київ – Умань, 2009. 219 с.
3. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг: соціальна диференціація української мови: [монографія]. К. Критика, 2005. 464 с.
4. Ставицька Л. Сучасний український інтержаргон: проблеми й аспекти вивчення. Доповіді та повідомлення IV Міжнародного конгресу україністів: Мовознавство. К.: Пульсари, 2002. С. 213 – 216.